

สารบัญ

สารบัญภาพ	11
คำนำ	16
คำนำของผู้เรียบเรียง	18
อารัมภบท	26
เล่ม 1 บางกอก – เชียงใหม่	45
เล่ม 2 เชียงใหม่ – เมืองน่าน	111
เล่ม 3 เมืองน่าน – บางกอก	155
ปัจฉิมบท	240
- ช่วงหนึ่งแห่งชีวิตข้าพเจ้าในสยาม	244
- จดหมายจากสยาม	251
ภาคผนวก	267
เอกสารอ้างอิง	275

สารบัญภาพ

ภาพปก จาก Le Laos et Les Populations Sauvages de L'Indo-Chine, Le Tour du Monde 1880

ให้สีน้ำโดย สมบูรณ์ พวงดอกไม้

1. เจ้าพระยาอภัยราชา (โรตัง จักแมงส์), ที่มา กองจดหมายเหตุแห่งชาติ 24
2. เจ้าพระยาอภัยราชา (ซ้าย) ถ่ายที่บ้านพักในบางกอกพร้อมกับบุตรสาวทั้งสอง,
ที่มา : ครอบครัว Goding, Louvain-La-Neuve, Belgium 25
3. บ้านพักของเจ้าพระยาอภัยราชาในบางกอก, ที่มา : ครอบครัว Godding,
Louvain-La-Neuve, Belgium 29
4. เจ้าพระยาอภัยราชา ภายในห้องทำงานที่บางกอก รอเบิร์ต เคิร์ก แพตทริก ยีนซ้าย,
ที่มา : ครอบครัว Godding, Louvain-La-Neuve, Belgium 32
5. ที่ปรึกษาชาวเบลเยียมและครอบครัวเดินทางไปอยุธยาโดยทางรถไฟสายแรก เมื่อ พ.ศ. 2438,
ที่มา : ครอบครัว Godding, Louvain-La-Neuve, Belgium 34
6. รอเบิร์ต เคิร์ก แพตทริก ที่ปรึกษาภักุหมายเบลเยียมขณะออกทำงานที่คลองรังสิต พ.ศ. 2440,
ที่มา : ครอบครัว Godding, Louvain-La-Neuve, Belgium 36
7. การถอนกำลังของสยามบริเวณ 25 กม. พ.ศ. 2436, ที่มา : L'Illustration
27 May 1893 No. 2622 39
8. ปีแอร์ โอรีต ถ่ายในสยาม พ.ศ. 2439, ที่มา : ครอบครัว Orts, Tintagne, Belgium 41
9. แผนที่เมืองสยามของนายปาวี ที่ปีแอร์ โอรีต ใช้ในการเดินทาง,
ที่มา : Mission Pavie Indo-Chine Atlas 48
10. คณะอนุญาโตตุลาการถ่ายรูปร่วมกันก่อนออกเดินทาง ปีแอร์ โอรีต ยืนกลางระหว่าง
เพื่อนที่ปรึกษาชาวเบลเยียม จอห์น บาเรตต์ นั่งหัวเรือติดธงสหรัฐฯ
ที่มา : หอจดหมายเหตุแห่งราชอาณาจักรเบลเยียม 50
11. การถ่อเรือในแม่น้ำปิง, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ 52
12. ขบวนแพซุงในแม่น้ำปิง, ที่มา : Voyage dans le Hut Laos, Le Tour du Monde 1885 55
13. ทิวทัศน์แม่น้ำปิง, ที่มา : บุญเสริม สาสตราภัย 62
14. พระยาทรงสุรเดช (อิน บุนนาค) ข้าหลวงใหญ่ผู้สำเร็จราชการมณฑลลาวเฉียง,
ที่มา : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ 70
15. ประตู่ท่าแพ เชียงใหม่ กลางรัชกาลที่ 5, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ 74
16. ไปรษณีย์แห่งแรกในเชียงใหม่, ที่มา : บุญเสริม สาสตราภัย 80

17. ศาลต่างประเทศเมืองเชียงใหม่ ปัจจุบันบริเวณนี้คือบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัด, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	82
18. ดร. แมคคิลวารี มิซันนารีอเมริกัน, ที่มา : บุญเสริม สาสตราภัย	90
19. พระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 7, ที่มา : บุญเสริม สาสตราภัย	97
20. นายเอช สเลด เจ้ากรมป่าไม้คนแรก, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	100
21. ถนนท่าแพ ถ่ายโดย หลวงอนุสารสุนทร ประมาณ พ.ศ. 2445, ที่มา : บุญเสริม สาสตราภัย	100
22. สะพานไม้ข้ามแม่น้ำปิงแห่งแรก, ที่มา : บุญเสริม สาสตราภัย	107
23. ถนนในเมืองเชียงใหม่ราว พ.ศ. 2445, ที่มา : บุญเสริม สาสตราภัย	108
24. ถนนเชียงใหม่-ลำพูน ฝีมือช่างเขียนฝรั่ง, ที่มา : Voyage dans le Haut Laos, Le Tour du Monde 1885	114
25. เจ้าอินททยงยศ, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	116
26. วัดพระธาตุหริภุญชัย ถ่ายราวปี พ.ศ. 2450, ที่มา : บุญเสริม สาสตราภัย	118
27. การเดินทางด้วยช้างสมัยรัชกาลที่ 5, ที่มา : บุญเสริม สาสตราภัย	121
28. การเดินทางด้วยช้างในป่าทึบ, ที่มา : Le Laos et Les Populations Sauvages de L'Indo-Chine, Le Tour du Monde 1880	124
29. ขบวนช้างข้ามแม่น้ำ, ที่มา : Voyage dans le Haut Laos, Le Tour du Monde 1885	132
30. กำแพงเมืองเชียงทราย, ที่มา : Voyage dans le Haut Laos, Le Tour du Monde 1885	130
31. โขลงช้างป่า, ที่มา : Le Laos et Les Populations Sauvages de L'Indo-Chine, Le Tour du Monde 1879	139
32. การเดินทางในป่าสูง, ที่มา : Voyage dans le Haut Laos, Le Tour du Monde 1885	150
33. บ้านพักกงสุลอังกฤษ เมืองน่าน, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	158
34. บ้านพักกงสุลฝรั่งเศส เมืองน่าน, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	160
35. หอเมืองน่าน, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	162
36. เจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช เจ้าหลวงเมืองน่าน, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	168
37. ที่ทำการข้าหลวงฝรั่งเศสริมฝั่งแม่น้ำโขง, ที่มา : Voyage d'Exploration en IndoChine, Le Tour du Monde, 1870	186
38. นกยูงริมฝั่งโขง, ที่มา : Voyage d'Exploration en IndoChine, Le Tour du Monde, 1871	190
39. หอญี่ลาว, ที่มา : Voyage d'Exploration en IndoChine, Le Tour du Monde, 1871	192

40. แก่งหลวง, ที่มา : Voyage d'Exploration en IndoChine, Le Tour du Monde, 1871	194
41. เรือเมล์โดยสารในแม่น้ำโขง, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	196
42. ชาติหลวงเวียงจันทน์, ที่มา : Voyage d'Exploration en IndoChine, Le Tour du Monde, 1871	200
43. ข้าราชการหัวเมืองสยาม, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	202
44. ขบวนเดินทางในมณฑลลาวพวนของข้าราชการสมัยรัชกาลที่ 5, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	204
45. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม ข้าหลวงใหญ่สำเร็จราชการมณฑลลาวพวน, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	206
46. หญิงชาวบ้านเมืองชนบท, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	216
47. บ้านพักกงสุลฝรั่งเศสที่โคราช, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	218
48. ที่ทำการข้าหลวงโคราช, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	221
49. พระยากำแพงสงครามรามราชภักดี (จันทร์ อินทรกำแหง), ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	223
50. ร้านค้าชาวจีนในตลาดเมืองโคราช, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	224
51. ร้านค้าชาวจีนในตลาดเมืองโคราช, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	226
52. การสร้างทางรถไฟสายโคราช, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	228
53. รถไฟสายโคราชเมื่อแรกเสร็จ, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	229
54. ทำเนียบบ้านลาดบัวขาว, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	231
55. บ้านพักวิศวกรสร้างทางรถไฟที่มวกเหล็ก ดงพญาไฟ, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	232
56. ปีแอร์โอร์ด ถ่ายหน้าบ้านพักในบางกอก, ที่มา : หอจดหมายเหตุแห่งราชอาณาจักรเบลเยียม	250
57. ทิวทัศน์แม่น้ำปิง, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	257
58. สภาพเมืองเชียงใหม่, ที่มา : บุญเสริม สาตราภัย	261
59. ซ่างช้กลางซุงที่มาค้ำริมตลิ่งแม่น้ำปิง เห็นสะพานแห่งแรกของเชียงใหม่อยู่ด้านหลัง ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	263
60. ไม้ซุงบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำปิง, ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	264